

19. oktober 2012

Til regering og Folketing Sænkning af diskonteringsrenten

Det er et stort problem i dag, at der i Danmark anvendes en høj diskonteringsrente (kalkulationsrente), også sammenlignet med lande vi plejer at sammenligne os med. Det medfører, at nødvendige klima- og miljøtiltag ofte viser sig ikke at være samfundsøkonomisk rentable. Det anføres i regeringsgrundlaget, at "Der skal indføres nye retningslinier for beregning af samfundsøkonomisk rentabilitet af miljø- og energiprojekter, som ligger på linie med de lande vi normalt sammenligner os med. Det indebærer bl.a. forudsætninger om lavere kalkulationsrente...".

Men på det seneste har det forlydt, at Finansministeriet slet ikke ønsker en sådan sænkning – eller også en ganske lille sænkning – idet man blot splitter den nuværende rente op i en egentlig kalkulationsrente og en såkaldt risikofaktor, hvorved den samlede rente holdes næste konstant.

Hvorfor og hvornår er diskonteringsrentens størrelse vigtig?

Diskonteringsrenten udtrykker hvor højt vi vægter vores efterkommeres livsvilkår sammenholdt med vores egne. Jo højere rente, jo lavere vægter vi efterkommernes levevilkår. Traditionelt har økonomer argumenteret for, at der skulle være en positiv rente, fordi der vil være fortsat økonomisk vækst, og derfor vil vores efterkommere have bedre råd end os til at løse givne problemer. Men denne antagelse tager ikke højde for, at vi står over for klima-, miljø- og ressourceproblemer, som kan blive så omfattende, hvis vi udskyder deres løsning – at de vil være helt uoverskuelige og irreversible for vores efterkommere. Det gælder bl.a. klimaproblemet, hvor forskerne peger på, at der vil komme et "tipping point", hvorefter klimapåvirkningerne vil udvikle sig lang hurtigere og mere alvorligt end tidligere, og det vil dal være for sent at stoppe drivhusgasudledningerne. Dette kan bl.a. skyldes mindre tilbagestråling af sollys pga. ismelting i Arktis samt frigivelse af store mængder metan og CO₂ fra den arktiske tundra. Tilsvarende gælder for udtømmning af essentielle ressourcer som f.eks. fosfor, hvor konsekvenserne også vil blive helt uoverskuelige for vores efterkommere, hvis ressourcen faktisk tømmes..

Såvel den danske regering som EU's klimakommissær taler ofte om "the costs of in-action" – at det vil være dyrere at udskyde handling end at handle i dag. Men det er en betragtning, som bygger på den britiske Stern-rapport fra 2006 – som netop var beregnet med anvendelse af en lav diskonteringsrate på omkring 1,5%. Regnestykket var faldet helt anderledes ud, hvis der var anvendt en rente på 4 eller 5%.

Ændring af vejledningen i samfundsøkonomisk projektvurdering

Metoden til at gennemføre samfundsøkonomiske beregninger bør ændres, så indtægter og sparede omkostninger som følge af miljø- og klimainvesteringer medregnes, også selv om de først vil optræde om mange år. En sænkning af diskonteringsrenten vil have stor indflydelse på den slags regnestykker. Det bør dog erkendes, at en sænkning til en rente på 3% dog stadig vil betyde, at indtægter og sparede omkostninger om f.eks. 100 år vil vægte meget lidt set i forhold til investeringer, som skal foretages inden for de allernærmeste år – og effekter efter 200 år vil være helt uden betydning.

I dag er problemet både, at renten er så høj som 5% og at man i de faktiske beregninger, f.eks. i Energistyrelsen, kun regner på anlæggenes fysiske levetid. Det betyder, at man kun inddrager en periode på 20-30 år. Det vil kun være projekter som plantning af løvtræer, hvor den fysiske levetid er længere – samt f.eks. opførelse af lavenergibygninger – men det er ikke her brugen af samfundsøkonomiske beregninger er mest fremtrædende. De positive og negative konsekvenser af forskellige anlæg/investeringer kan imidlertid række langt udover den fysiske levetid. Dertil kommer at f.eks. CO₂ udslip har en levetid i atmosfæren på op til 100 år, hvilket burde regnes med på gevinstsiden ved klimainvesteringer.

Men netop værdien af undgåede klimaskader efter projektets fysiske levetid burde medregnes, når vi tager ovennævnte "tipping point" i betragtning. Når kloden efter tipping point selv vil fortsætte de accelererende klimaforandringer, selv om man måtte stoppe udledningerne – ja så må disse langtidseffekter tilskrives udledningerne, som er sket inden dette tipping point.

Nogle økonomer vil hævde, at der er taget højde for dette ved at man prissætter CO₂-udledninger med en sandsynlig kommende CO₂-pris på 180 kr/t, frem for den langt lavere nuværende kvotepris. Men 180 kr/t er alt for lavt til at dække langtidseffekterne. Danmarks førende klimaøkonom Kirsten Halsnæs anslår en pris på over 500 kr/t, hvis de fremtidige klimaeffekter skulle dækkes fuldt ud, og hvis man tager udgangspunkt i internationale modelberegninger for stabiliseringsscenerier på 2 eller tre graders globale temperaturændringer. Mao. hvis man ikke vil inddrage effekter udover et projekts fysiske levetid, skulle man i stedet anvende en helt anden CO₂-pris på omkring 500 kr/t.

Vi erkender, at man næppe vil fastsætte en generel diskonteringsrente, som ligger væsentligt under 3% - fordi det ville medføre, at langt flere infrastrukturprojekter ville opnå en positiv samfundsøkonomi. Dette har man løst i UK og Frankrig ved at indføre en diskonteringsrente, der aftager over tid. I UK starten renten på 3,5% og falder gradvist til 1% - men det sker over en meget lang tidsperiode på 300 år.

Det skal undersøges, i hvilken grad der findes metoder til at beregne samfundsøkonomi over meget lange tidsperioder.

Anbefalinger til de politiske forhandlinger

For at tage højde for de fulde skadesomkostninger/gevinster ved undgåede klimaforandringer og andre langsigtede miljøproblemer, skal man

- 1) Inddrage en langt længere tidsperiode – hvilken må afhænge af projektets/investeringens karakter. Men f.eks. for klimarelaterede projekter må det dreje sig om flere hundrede år

- 2) Anvende en langt lavere diskonteringsrente – den kan starte på 3%, men skal aftage over tid. Aftrapningen skal dog ske hurtigere end i UK, så man f.eks. efter 40 år kommer ned på ca. 2% og efter 100 år på ca. 1%

Venlig hilsen

Christian Ege
Sekretariatsleder
Det Økologiske Råd

John Nordbo
Miljøchef
WWF Verdensnaturfonden

Mads Flarup Christensen
Generalsekretær
Greenpeace